

INUIT ATAQATIGIIT

INATSISARTUNI

Inatsisartut suleriaasianni § 36, immikkoortoq 1 naapertorlugu matumuuna imaattumik Naalakkersuisunut apeqquteqarpunga:
(Inatsisartuni ilaasortaq Harald Bianco, Inuit Ataqatigiit)

Apeqqut:

Nannut Tunumi piniagaanerisa killilersugaanerit pillugu Naalakkersuisut qanoq eqqarsaatersuuteqarpat, tassami aatsaat siullermiilingilaq taamatut apeqquteqartoqarluni ?

Tungavilersuut:

Naluneqanngitsutut piniakkanik killilersuinermit aamma nannut piniagaaneri killilersugaapput, Kitaani aamma Tunumi.

Aamma naluneqanngilaq Kitaani nannut aggerfii aamma Tunumi nannut aggerfii assigiinngitsuusut. Kiisalu naluneqanngilaq killilersuinerup aallaavigisaraa, piniakkat pineqartut amerlassutsimikkut navianartorsiortinneqartut kisitsinikkut paasineqaraangat. Tunumi nannunik kisitsisoqarnikuunngilaq.

Nannut piniagaanerisa killilersugaaneri pillugit Pinngortitaleriffimmut (Grønlands Naturinstitut (GT)) paasiniaavunga, Tunumi nannut piniagaanerisa killilersugaanerinut suut tungaviunersut paasitinneqaaqqugama.

Aalajangersimasumik tungavissaqannginnerarput, tassami tappavani nannunik kisitsisoqarnikuunngimmat. Taamaallaat killilersuinermit tungavilersuutigivaat nalugamikku nannut Tunumi qanoq amerlatiginersut. Taamatut nalusaqarnertik pissutigalugu annertunerusumik siunnersuisinnaannginnerarput, amerlassutsinillu kisitsisinnaaneq immaqagoq aatsaat 2012-mi pisinnaassasoq oqaatigivaat, sinerissap annertunerujussua pissutigalugu.

Oqaatigilara, Tunup sineriarujussua avannarpiaaniit nunap isua tikillugu tamaat nanoqarfiummat, kilometerit totusintingajaat. Tasiilap eqqaa taavalu Ittoqqortoormiut eqqaa piniartut nannunniarfigisagaat sineriassuarmut sanilliullugu annikitsuararsuuvoq, eqqaassanngikkaanni aasap ilaa Tasiilamiut qaammatip ataatsip missaa avannamut qilalugarniartillutik aamma nannunik pisasaqartillutik pisaqarsinnaasarnarat.

Kisiat tassa ataatsimut isigalugu nanoqarferujussuaq qiviaraanni, tassani piffeerannguami nannunik piniarneq immineq killilersoreerpoq. Ukiummi ingerlanerani ullut silarloqarfiit minnerpaamik qaammatinik marlunnik aamma imminek killilersuereerput.

Tappavanermiuusugut ilaatigut piniartortavut aamma uppernarsaasoralugit ukiut kingulliit malugigaluttuinnarparput nannut takusartakkavut amerligaluttuinnartut. Allaat ullutsinni uloriarnarsinikuuvoq aallaaseqarani illoqarfik qimallugu pisuttuarnissaq. Nalinginnaaleraluttinnarpoq nannut illoqarfimmut nunaqarfinnullu annguttanerat.

Pinngortitaleriffiup tamatumunnga ilaatigut patsisaassangatippaa (immaqa), Tunup avataani sikorsuit annikillisimanerat. Kisiat tamanna tappavanermiuusugut pissutaassangatinngilarput. Taamaassimassappammi siornatigut aasakkut sikorsuaqannginnerata nalaani nannut taamak takussaaticgissanngikkaluarput.

Piniartortavut upperineruagut. 1900 naajartornerat tikillugu avannatsinnut kuja-titsinnullu piniartut ukiiartortartut oqaluttuartarnerat naapertorlugu, tamakunani sermit eqqaani nannut katersuuffiini, nannut tututulli illinersualerlutik (amerlangaaramik) ingerlaarfeqartarsimagunik, maanna ukiunik ikinnerpaamik 15-inik tamakku ukiiffigineqassaartut nanorpassuaqalersimassapput.

Naggataagut oqaatigilara, Pinngortitaleriffiup oqaatigimmagu nannut killersukkamik piniagaanerisa allanngortinneqarsinnaaneri Namminersorlutik Oqartusaniimmat.

Uagut Tunumi isumaqarpugut nannut tappavani killilersorneqarnerat taamaattariaqartoq kisitsisoqareertinnagu. Innuttaasut navianartorsiorput nannunik paatinnissaminnut, neriuppugut inuup inuuneranik naleqartitserneernissaq utaqqineqassanngitsoq, taamaattoqartarmammi !

Naggaterpiaatigut piniartortatta aningaasarsiorfissakillioreeqisut killilersuiunnaarnerup kinguneranik aningaasarsiorfissaat iluaqusissagaluarpa.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga.

Harald Bianco
Inatsisartuni ilaasortaq IA.